

Kan gånghastighet identifiera individer med förhöjd risk att utveckla demens hos de allra äldsta?

Globalt ökar medellivslängden, vilket leder till en större andel personer i högre ålder. I Sverige beräknas antalet personer 80 år och äldre överstiga 1 miljon redan år 2045. Med stigande ålder ökar risken att drabbas av sjukdomar, däribland demenssjukdom. Hos personer över 65 års ålder drabbas ungefär åtta procent av demenssjukdom, och över 90 är nära hälften drabbade. Denna sjukdom innebär stort lidande för individen och dennes anhöriga samt medför stora samhällskostnader. Då allt fler drabbas av demenssjukdom ökar vikten av att finna effektiva metoder för prevention och rehabilitering.

Självständig gång kräver ett samarbete mellan många av kroppens funktioner och dessa samordnas av både medvetna och undermedvetna processer i hjärnan. Då demenssjukdom leder till nedsatt funktion i delar av hjärnan så medför det ofta att gång- och balansnedsättningar är vanligt hos personer med demenssjukdom och att de blir mer påtagliga i och med sjukdomens utveckling. Detta yttrar sig bland annat genom nedsatt balansförmåga och lägre gånghastighet, och de är vanligare vid vaskulär demens, Parkinsons sjukdom med demens och Lewy Body demens, än vid Alzheimers sjukdom.

Gånghastighet kan ses som en samlad indikator på funktion i kroppens olika organsystem och är således ett kostnadseffektivt och enkelt komplement till de metoder som används för att identifiera individer med behov av särskilda preventiva åtgärder. Ett antal studier har visat att de som har lägre gånghastighet har en högre risk att drabbas av demenssjukdom senare i livet. Detta går att upptäcka före de tecken som man vanligtvis kopplar till demenssjukdom, så som nedsatt minne och förändrat beteende. Tyvärr saknas det studier av huruvida detta även gäller hos personer 85 år och äldre.

Gångnedsättningar och behov av gånghjälpmedel är mycket vanligt förekommande bland de allra äldsta. I Sverige har 71 % av kvinnorna och 56 % av männen över 85 år behov av gånghjälpmedel för att förflytta sig. Dessa hjälpmedel förbättrar gångförmågan genom att minska smärta eller kompensera för nedsatt balansförmåga och kan således dölja nedsatt gångförmåga. Detta antyder att användande av gånghjälpmedel vid test av gånghastighet kan påverka möjligheten att identifiera individer med ökad risk att utveckla demenssjukdom.

I denna studie vill vi undersöka om nedsatt gånghastighet kan identifiera individer med ökad risk för demensutveckling hos de allra äldsta. Vi tänker även studera om användande av gånghjälpmedel vid gångtest påverkar detta samband. Resultaten kan bidra till att utveckla bättre metoder för att identifiera individer med förhöjd risk för demenssjukdom, och således främja förebyggande och rehabiliterande insatser i ett tidigare skede än vad som är möjligt idag.